

MIKSI LIHAVUUDESTA ON NIIN VAIKEA PUHUA?

PIIA JALLINOJA, PROFESSORI, TAMPEREEN YLIOPISTO

18.1.2023 Vastuullisempaa painopuhetta ja käytäntöjä –seminaari, Helsinki

HIEMAN MINUSTA

EN OLE
TERVEYDENEDISTÄJÄ

TARKKAILEN UTELIAANA
SITÄ, MITÄ TERVEYS JA
PAINO KULTTUURISSAMME
ERI IHMISILLE JA
RYHMILLE TARKOITTA

- 2017 alkaen terveystieteiden professori, Tampereen yliopisto
- Tutkinut terveyteen, painoon, ruokavalioihin liittyviä ilmiöitä sosiologina noin 20 vuotta mm. media-ilmiöt, kiistat, suomalaisten asenteet, ruokavaliot
- Tausta: Helsingin yliopisto/Sosiologian laitos, THL, Kuluttajatutkimuskeskus

@PiiaJallinojaX

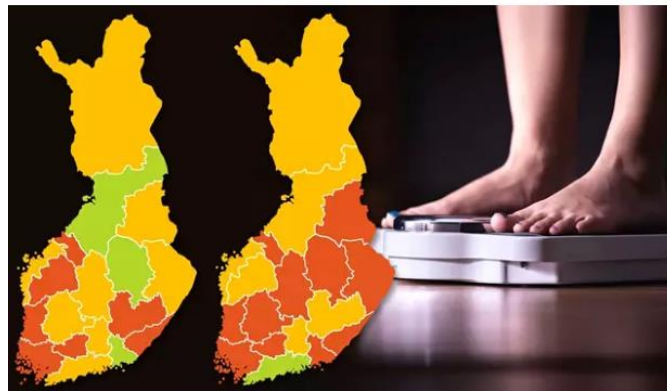
@piiaxoja

MITEN NIIN ON VAIKEA PUHUA?

Näillä alueilla on eniten ylipainoisia – THL:n tuore karttapalvelu piirtää sysimustaa kuvaa suomalaisten lihavuudesta: ”Olen erittäin huolissani”

Karttapalvelussa voi tarkastella myös tyyppin 2 diabeteksen, sepelvaltimotaudin, nivelrikkojen, kihdin, sappikivitautilien sekä astman yleisyyttä Suomen väestössä ikäryhmittäin ja maakunnittain. **Ilta-Sanomat 11.1.2022**

JAA KOMMENTIT

Alueelliset erot korostuvat isosti sukupuolen lisäksi. KUVA: COLOURBOX, IS

Mikka Kaskinen

11.1.2022 7:05 | Päivitetty 11.1.2022 10:31

VAIKEUS ILMENEE JÄNNITTEINÄ

Terveysten edistämisen ja kaupallisten laihdutusyrittäjien pitkä historia

-

1960-luvulla syntynyt lihavuusaktivismi

Halu vaikuttaa suomalaisten elintapohin

-

Ymmärrys, että kaikilla on oikeus elää kuten haluavat

Henkilökohtainen, yksityinen elämäalue

-

Yhteiskunnalliset, kansanterveyden pyrkimykset

Tiukat kehoideaalit

-

Salliva käsitys kehosta

NÄKÖKULMAT LIHAVUUTEEN ja niiden pääargumentit

@PiiaJallinojaX

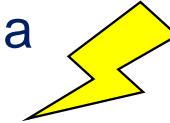

@piiaxoja

KANSANTERVEYDEN JA LÄÄKETIETEEN NÄKÖKULMA

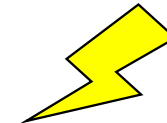
ONGELMA: LIHAVUUS

TAVOITE: Parannetaan yksilöiden ja kansan terveyttä
tieteen ja rationaalisten päätösten avulla

RUOKATEOLLISUUS

PERIAATE: Kuluttajien valinnanvapaus,
yritysten oikeudet

**LIHAVUUSAKTIVISMI
CRITICAL FAT STUDIES**

ONGELMA: Lihavuusstigma, läskiviha
TAVOITE: Kehonormien muuttaminen

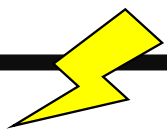
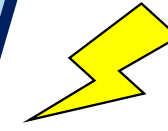
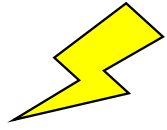
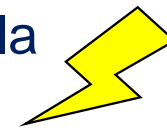
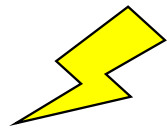
**KAUPALLISET RUOKAVALIOT,
VALMENNUKSET**

ONGELMA: LIHAVUUS, ULKONÄKÖ
TAVOITE: Timmi keho

KANSANTERVEYDEN JA LÄÄKETIETEEN NÄKÖKULMA

ONGELMA: LIHAVUUS

TAVOITE: Parannetaan yksilöiden ja kansan terveyttä
tieteen ja rationaalisten päätösten avulla

LUOKKANÄKÖKULMA

ONGELMA: Sokerivero ym.
kutistavat pienituloisten valintoja

ONGELMA :
Ravitsemussuositukset
- korostavat kevyttä
(keskiluokkaista) syömistä,
stigmatisoivat työväenluokkaista

LIHAVUUSAKTIVISMI CRITICAL FAT STUDIES

ONGELMA: Lihavuusstigma, läskiviha
TAVOITE: Kehonormien muuttaminen

RUOKATEOLLISUUS

PERIAATE: Kuluttajien valinnanvapaus,
yritysten oikeudet

KAUPALLISET RUOKAVALIOT, VALMENNUKSET

ONGELMA: LIHAVUUS, ULKONÄKÖ
TAVOITE: Timmi keho, estetisoitu
elämäntyyli

YHTEENVETOA: MISTÄ VAIKEUS PUHUA SYNTYY?

- **Eroista: Mikä on ongelma**
  - Lihavuus vai stigma?
- **Eroista: Mikä merkitys terveydellä on?**
  - Onko terveyden edistäminen vai joku muu toimintaa ohjaava pääperiaate?
- **Eroista: Miten kansanterveystoimijat nähdään?**
  - Hyvän tuojina vai stigman synnyttäjinä?
- **Miten siis voisimme neuvotella näiden lähtökohtien välillä?**

YHTEISYMMÄRRYKSEN ALUEET?

@PiiaJallinojaX

@piiaxoja

KANSANTERVEYDEN JA LÄÄKETIETEEN NÄKÖKULMA

ONGELMA: LIHAVUUS

TAVOITE: Parannetaan ihmisten ja kansan terveyttä
tieteen ja ravitsemustieteen avulla

**TERVEYDEN
LISÄÄMINEN**

LUOKKANÄKÖKULMA

ONGELMA: Sokerivero ym.

kutistavat

valintoja

ONGELMA:

Ravitsemus

korostavat kevyttä

(keskiluokkaista) syömistä,

stigmatisoivat

työväenluokkaista

**HAAVOITTUVASSA
ASEMASSA OLEVIEN
SUOJELEMINEN**

LIHAVUUSAKTIVISMI

CRITICAL FAT STUDIES

ONGELMA: Lihavuusstigma, läskiviha

TAVOITE: Kehonormien muuttaminen

RUOKATEOLLISUUS

PERIAATE: Kuluttajien valinnanvapaus,
yritysten oikeudet

**TERVEYDEN
LISÄÄMINEN**

IRALLISET RUOKAVALIOT

OHJEKANNEN SUOSITUKSET

ONGELMA: LIHAVUUS, ULKONÄKÖ

TAVOITE: Timmi keho

KYSYMYKSIÄ TULEVIIN KESKUSTELUIHIN

- Mitä muita yhteisymmärryksen alueita voidaan tunnistaa?
- Miten kansanterveystoimijat vastaavat lihavuusaktivisten huoliin?
- Miten edistää terveyttä määrittämättä epäterveellistä elämäntapaa negatiivisesti?
- Minkälaisia ratkaisuja aktivistit tarjoavat kansanterveysongelmiin?
- Voisimmeko synnyttää aidon liittolaisuuden eri näkökulmien välillä?

Kiitos!

@PiiaJallinojaX

@piiaxoja

#VastuullisempaaPainopuhetta

#VastuullisempiaKäytäntöjä